

WEEKOVERPEINZINGEN

● PANIEKSTEMMING

Dezer dagen trof het mij, toen ik bezig was de drukproeven na te zien van een Evangeliën-harmonie, dat de menschen in den tijd van den Heere Jezus toch eigenlijk al precies eender waren als wij. Dat viel mij op bij het lezen van de geschiedenis van den storm op zee. Euroclydon had zijn woeste winden ontketend. De discipelen met hun bootje zaten er midden in. En dan, in den angst dien zij doorleven, wekken zij den Meester die ligt te slapen en zeggen: „Trek Gij U er niets van aan dat wij vergaan?”

Let op dat woord: vergaan. Er was nog geen sprake van vergaan. „Vergaan” lag in een heel ver verschiep en zou misschien nooit komen. Maar zij zegden dat maar vast; zij grijpen maar ineens vooruit naar een gevaar dat nog heelemaal niet vaststaat. Zij maken zich schuldig aan wat de doctoren noemen „aggraveeren.” Kent u dat verschijnsel? Agraveeren wil zeggen: erger maken dan het is. Overdrijven. Een man heeft een temperatuur van een goede zeven en dertig graden en gedraagt zich en zucht, alsof hij tegen de veertig had. Agraveeren is: de kleuren op het schilderij donkerder maken. Het is zien in den superlatief. Een paar regendroppels heeten een gietsui. In nood verkeeren is maar ineens vergaan. Menschen die agraveeren zijn gewoonlijk het evenwicht kwijt. Zij kunnen de dingen niet scherp meer waarnemen en in hun angst neemt alles een afmeting aan die met de werkelijkheid niet overeenkomt. Dat is het verschijnsel van de paniekstemming. Enkel wanneer wij ons niet uit het lood laten slaan door de omstandigheden die tegen ons zijn, maar rustig en kalm de werkelijkheid onder de oogen zien en wanneer de werkelijkheid banger wordt, zelf de touwen van de scheepszeilen vaster in handen nemen, zullen wij er in slagen den veiligen oever te halen. Door het gevaar te overdrijven bereiken wij niets. Wij worden verslagen naar hart en geest. Maar de werkelijkheid onder de oogen te zien zooals zij is, haar niet te verkleinen, maar evenmin te vergrooten, is de rechte weg om de hand aan het roer te houden en onze boot te loodsen naar veilige haven.

Het geheim van den vrede

Wanneer ik Jezus slapen zie in den storm, kom ik altijd diep onder den indruk van Zijn zuivere menscheit. Hoe echt menscheit moet Hij zijn geweest om zóó te kunnen slapen. Misschien was Hij erg vermoeid. Sommige menschen hebben Hem voorgesteld als een bleeken man met een zwak lichaam. Ik kan niet gelooven dat Hij dat geweest is. Veel eerder maak ik uit het feit van *zulk* een slaap onder *zulke* omstandigheden op, dat Hij een heel

gezond gestel moet hebben gehad. Enkel een mensch met een door en door gezond lichaam, kan zóó diep en vast slapen dat zijn slaap een storm overleeft. „Ecce homo,” zeggen wij, wanneer wij Hem zóó gezond en diep zien slapen op het schip. Zie, den *mensch* Jezus Christus.

Maar wat is het geheim van Zijn rust in dat donkere uur? Wat verschaft Hem zulk een stillen slaap? Als het enkel Zijn gezonde lichaamskracht geweest is, zou Hij het niet lang hebben kunnen volhouden, want de woedende storm groeit aan en zou Hem eindelijk gewekt hebben. Het geheim van Zijn slaap ligt dieper: het is Zijn innerlijke vrede.

Hebt gij ooit nagedacht wat vrede is, wanneer het gebruikt wordt voor een mensch? Ik denk niet dat iemand mij tegenspreken zal wanneer ik zeg dat de vrede, dien Jezus had, *dit* was: Hij wist dat Hij beschikte over hulpbronnen die opwogen tegen het geweld van den storm. Hij was er voor Zichzelf diep van overtuigd, dat die hulpbronnen Hem nooit in den steek zouden laten. Daarom sliep Hij diep en vast. Laten de golven maar beuken en slaan! Als zij Hem overhoord zullen werpen, zullen de hulpbronnen Hem niet ontbreken. Niemand kan dezen Zoon des menschen verdrinken. Zelfs in het water zouden de innerlijke krachten van Zijn wezen voldoende zijn en Hij zou uit het water opstaan! Geen enkele kracht kon opwegen tegen de krachten die Hijzelf bezat, Hij, de Zoon des menschen, de Zoon van God!

Dat is de rede, ook bij ons. Herinner u het gedicht van Victor Hugo. Een

vogel zit op een tak terwijl het stormt. De winden zwiepen den tak op en neer. Elk oogenblik kan hij kraken. Maar de vogel doet alsof er geen onheil dreigt. Hij wiegelt mee, op en neer, met een buigende twijg. Waarom? Waarom die gelatenheid en die rust? Omdat hij weet dat hij vleugels heeft.

Er zijn krachten die tegen hem zijn maar hij beschikt over krachten die zij tegen de dingen die tegen hem zijn en zoo is hij altijd veilig.

Vrede is het bezit van zulke krachten. Wanneer zij toegevoerd worden, kan niets ons van onze plaats bewegen. Geloofskracht doet een mensch rustig slapen zelfs in een storm. Wanneer vijandelijke vliegtuigen boven zijn station zouden komen en haar met verwoestende bedreigen, zou hij zijn post niet verlaten maar terwijl hij blijven zou waar hij is zou zijn hart diep gerust zijn in God en vrede hebben. De man die in den trein zenuwachtig praat over honderd gevaren en zegt, dat hij niet weet wat hij doen zou als de vijand kwam, beschikt waarschijnlijk niet over hulpbronnen die hem kunnen helpen. Als hij er de beschikking over had, zou hij minder zenuwachtig zijn. Zoo ligt ook hier, als zoo dikwijls in ons leven, de genezing van al onze kwalen in een geestelijk medicijn. Versterk den „innerlijken” mensch, groei in een diep vertrouwen op uw God, laat uw hart wortelen in de wetenschap dat Hij u nooit begeven en nooit verlaten zal, en gij zult toegerust zijn om de ergste gebeurtenissen het hoofd te bieden. In een donkeren tijd zal uw slaap diep en rustig zijn. De vogel wist dat hij vleugels had. En gij zult weten dat ge kunt vertrouwen op uw geloof, dat u dragen kan dwars door de stormen, naar de veilige Schuilplaats, waar de schaduwen des Almachtigen u bedekken zullen.

A. G. Barkey Wolf

DE „CRI DU COEUR”

Dezer dagen werd ik getroffen door een schilderij, dat ik zou willen noemen een „cri du coeur”, maar dat toch geen wanhoopskreet is.

Wij geven een reproductie van dit werk. Natuurlijk blijft het maar een reproductie en geeft het niet die felle expressie die het origineel zelf u geeft. De ontwerper is tot in zijn diepste wezen getroffen door de ontzetting van den nieuwen wereldoorlog. De rechterhelft van zijn tekening spreekt daarvan op een wijze die u aangrijpt.

Het stadsbeeld, dat de kunstenaar als oorlogsterrein heeft gekozen, is een fragment van de wereldstad New York. Wie ooit de Trinity Church aan het eind van Wallstreet zag, vergeet nooit meer den indruk die gemaakt wordt door de verbijsterende tegenstelling die hier heerscht tusschen deze, in gothischen stijl opgetrokken kerk en de haar omringende skyscrapers, kantoorgebouwen zóó hoog, dat de kerk er bij in het niet zinkt.

Is dit niet het beeld van de wereld in verhouding tot de kerk van vandaag? Wie ziet de kerk nog in het wereldleven? De kunstenaar Melse laat haar op zijn tekening ook verzinken tusschen de wolkenkrabbers, die dreigend en overheerschend om haar staan. Maar toch staat deze kerk op een centrale plaats (aan den voet van het Kruis) en het zijn niet de hooge en voor het oog kwetsbare kantoorgebouwen, die in brand staan, maar de oorlog heeft die kleine kerk in laaienden gloed gezet.

Verder is het al oorlogsrumoer, dat dit gedeelte van de tekening beheerscht. De kanonnen staan opgesteld met hun afuiten gericht naar het Kruis, granaatkartetsen barsten overal rondom uiteen. Het gouden kalf, de afgod dezer wereld wordt door den oorlog van zijn voetstuk gestooten. (Economische factoren zijn tenslotte niet de hoofdmotieven die de oorlogsmachinerie in beweging brengen en houden.) De dood houdt het gruwelijk spel in handen. Hij staat op een

molenwiek, zijn dynamische kracht symboliseerend. Hij maait in volstrekte onaandoenlijkheid de jonge levens weg van den aardbodem. Hij doet het spelend, zooals een landman wel een tarwehalm tusschen de lippen houdt onder het maaien, (maar de vrucht in de halm verschroeit!) Boven zijn grijnzend hoofd verspreiden de bommenwerpers dood en verderf; het getal zes honderd en zes en zestig bereikt hier de climax van het menscheijk kunnen, (in destructief werk!) de technische superioriteit boven alle voorgaande tijden staat in den dienst van den Dood, de ontbindende macht.

Het is alles even expressief: de wereldchaos veroorzaakt door den oorlog. Maar wie goed toeziet merkt toch, dat reeds op dit gedeelte van de tekening de noodlotsgedachte vreemd is, want uit den uiterst rechtschen hoek schiet de felle bliksem van God in den hemel naar omlaag, beheerscht zelfs in zijn felheid het beeld van den Dood, en getuigt dus van een hemelsche Macht, die den chaos stimuleert en opdrijft tot zijn hoogte- of dieptepunt.

Wanneer wij goed letten op dezen bliksemschicht zien we ook nog iets anders; hier eindigt de rechterhelft van den regenboog, die zich welft over alles wat het doek te zien geeft. Hier reeds vindt de kunstenaar het rustpunt voor zijn angstig hart. God is de Getrouwe! Die hoog brengt het evenwicht in de geheele compositie; verbindt de twee zijden van het doek; houdt synthetisch saam wat anti-thetisch uiteen dreigt te vallen. Voor wie gelooft, dat boven het getal zes honderd zes en zestig (het getal des menschen) uitreikt het volmaakte getal van God, ziet in geloof ook reeds de vredesduif aanwijken, den palmtak dragend boven het komende Jeruzalem!

Maar dit geloof en deze troost hangen niet maar in de lucht.

Er is een verbindingsweg van de Vredestad, die uitloopt naar een geopend graf. „RABBONI!” Hier is de verrezene Meester over Leven en Dood, Die heeft den weg naar het nieuwe Jeruzalem ontsloten. En nu valt over dien weg wel de schaduw van het Kruis — eng blijft die weg en smal, en het zijn slechts de kruisdragers die hem passeeren — maar deze weg voert opwaarts naar boven!

En ook dat graf staat weer niet op zichzelf.

Het is de plaats, die oud- en nieuw Verbond beheerscht.

Het volk Israel in de woestijn, het Verbondsvolk, leeft, omdat het opzag naar de koperen slang. (Een vader houdt zijn jong, door de vurige slang gebeten kind, omhoog en laat het blikken op het Kruissymbool.

En daar naast aan den voet van de compositie in volstrekte onaantastbaarheid en verheven rust, de zeven gouden kandelaars, symbool van de onaantastbaarheid der Kerk op aarde. (De poorten der hel zullen haar niet overweldigen!) Op smetteloos rein linnen staan de teekenen van het heilig Avondmaal, gedragen, geheel op den voorgrond, door

het Woord Gods. Daar achter zien we een Kruis door menschenhand gemaakt verbrijzeld neerstorten (de institutionaire kerkvormen mogen ten laatste ondergaan onder het anti-christelijk geweld en ware godsdienst van hypocritisme worden ontdaan) daar achter staat onwrikbaar als een rots, een petra, het Kruis van Golgotha, omwingerd met de ranken van den wijnstok — beeld van de vruchtbaarheid en organische eenheid —! Hoe beheerscht dat Kruis de gansche compositie. Het geeft blanke rust aan het werk, het is volkomen centraal en allesbeheerschend, wortelt diep in de duisternis dezer aarde en strekt de armen hoog omhoog tot in den hemel, schept de absolute antithese tusschen het bouwplan Gods, dat naar Zijn volmaakt bestek in eeuwigheid zal rijzen, maar verbindt tevens beide helften door de kerk op aarde die aan den voet van het doek heel het wereldgebeuren draagt.

Let tenslotte nog op enkele „kleinigheden”. Het stille vogeltje op een der armen van het Kruis, den blik op het nederdalend Jeruzalem gericht, de nieuwe aarde zal universeel de geheele schepping omvatten, Christus' werk is herscheppend! En het dier zal ook

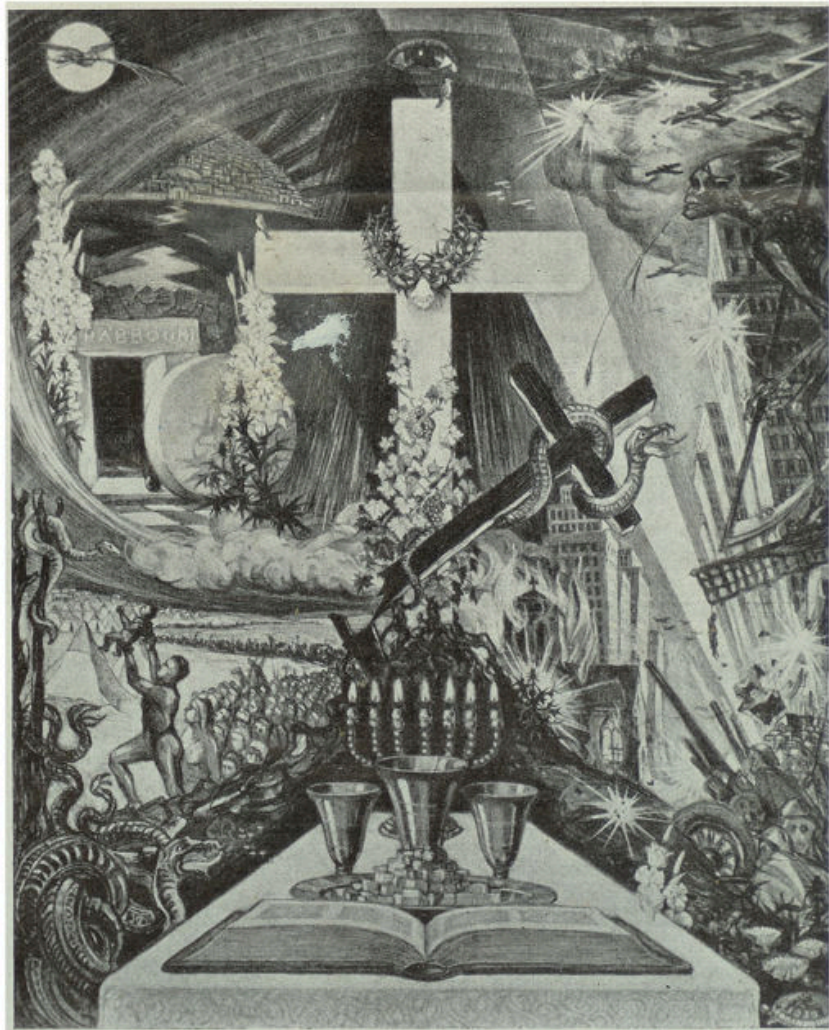
daar zijn plaats hebben in rust en vrede. Boven op het kruis zit een vogeltje, dat ons de legende in gedachten brengt van het roodborstje, die geen naam ontving in het paradijs, en naamloos rondfladderde tot het op Golgotha een doorn wegpikte uit het blanke voorhoofd van den Verlosser. Daarbij kreeg het een druppel bloed op het borstje en kreeg meteen ook daardoor zijn naam.

Zie ook nog even naar den fellen zoeklichtbundel, die tot in den hemel doorschijnt. De mensch dezer wereld ziet omhoog het licht wel niet meer, maar toch schijnen de verdonkerde stralbundels door tot het Alziend Oog van God. Ook deze lijn is een prediking. De hemel noteert en registreert alle dingen die de mensch op aarde doet. Wij hebben niet met een deïstischen God te doen!

Zoo wordt deze plaat ons een prediking van apocalyptisch visionaire beteekenis, spreekt zij duidelijke taal voor wie gelooft.

Dit werk is de schepping van een verbrijzelden en ootmoedigen geest, die slechts profeteeren kan en moet, wanneer hij niet op zichzelf ziet, maar alleen op het Kruis van Christus...

Rudolf van Reest.

Naar een schilderij van Joh. Melse